

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt III. Quid sit ea quæ veraciter dici poßit libertas religionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

impossibile esse, neque in eius observatione sitam aut iustitiæ rationem, aut salutis adipiscendæ tēp, cū omnia, quę etiam iustificati faciamus, verè & coram Deo sint peccata, sed nihilominus propter fidem solam, & gratuitam Dei propter Christum acceptationem, securos esse nos oportere, id quę totum prætextu Christianæ libertatis? Apud hos igitur qui solo nomine libertatis abutentes, tantorum errorum tam perniciosam pestilentemque doctrinam suis proponunt hominibus, quę possit libertas religionis inueniri? Denique de Ecclesia dicit Apostolus; Quę iuxta est Hierusalem, libera est: quę est mater nostra. Unde colligitur, nisi qui matris huius filij sunt, liberos esse nullos omnino posse. Qui igitur ab hac libera matre quos possunt suis prædicationibus abstrahunt & abducunt, ideoque in miserandam seruitutem præcipitant (quam incurrere necesse est eos qui liberam matrem, & ideo libertatis patrem habere deserunt) quam possunt suæ religionis habere vel tradere libertatem; neque enim ibi religionis libertas est, vbi non est veritas; cū scriptum sit: Et veritas liberabit vos. Non potest ea libera esse vel dici religio quę seruos efficit; propterea quod eos à matre libera, hoc est, Ecclesia, eoque ipso & à Patre Deo, cuius soli filij liberi sunt, noxijs erroribus alienat.

Galat. 4.

CAPVT III.

Quid sit ea quę veraciter dici possit libertas religionis.

SICVT igitur miserabilis seruitus est, falsis dijs se se subijcere, aut in veri Dei cultu, noxijs errore, falsaque pietatis specie duci; ita vera est religionis libertas, impediēte quoad eius fieri possit nemine, colere verum Deum in spiritu & veritate, & familiam in qua sit colendus agnoscere & sequi. vt enim vera iustitiæ liber-

libertas est cū voluptate bene viuere, & hilariter viam currere diuinorum mandatorum: ita vera religionis seu pietatis libertas est, vni omnium Domino pura fide & spiritali delectatione atque alacritate seruire. Vbi enim Spiritus Domini, inquit Apostolus, hoc est, vbi sanctus & diuinus ille Spiritus hominem propitius vegetat, regit, agit, illuminat: ibi ante omnia veræ pietatis libertas, sine qua iustitiæ veritas constare non potest. Est enim in ipso iustitiæ (quæ virtutes cōplectitur omnes) quasi corpore quodam sincera pietas atque religio caput: vt quomodo ex capitis influxu membra cætera vegetantur, ita à pietate quasi formam suam & vitam accipiant virtutes reliquæ, dum videlicet ea quæ officij ratione bona honestaque sunt, ad honorem Dei & gloriam refert, eique seruire facit. Ideo ergo Gentibus ante fidei susceptum lumen, iustitia veræque defuere virtutes: quia pietate & religione vera destitutæ, præclaris alioqui suis operibus non vni vero Deo, à quo sunt omnia; sed vel falsis & commentitijs dijs, vel gloriæ, vel voluptati, vel alteri cuiuspiam vanitati seruiebant, præclareque Lactantius talium hominum iustitiam similem esse dixit humano corpori caput nō habenti: in quo tametsi membra omnia & locis suis constent & figura & habitudine, tamen quoniam deest id quod est omnium principale, & vita & omni sensu caret. Itaque membra illa, formam tantummodo membrorum habent, vsum non habent. Sic ille libro de vero cultu, capite nono. Cū igitur ad iustitiæ constituendam rationem, ita sit pietas & religio necessaria; profectò iustitiæ libertas, quam spiritus inhabitās efficit, ipsius ante omnia religionis requirit libertatē, hoc est, veritatem ac sinceritatem. Tollitur autem colendi veritas atque sinceritas, si vel colatur is qui coli non debet: vel si qui colendus est, verus Deus, non eo colatur modo quo ipsum deceat coli. Prius illud colendi

lendi vitium, in Gentilibus palpabile fuit. posterius, quamvis tolerabilius multo, in carnali Iudæorum populo viguit: qui, tametsi verum colebat Deum, & ideo libero ea ex parte cultu utebatur; hoc tamen errore à vera religionis libertate deficiebat, quòd non intellecta significatione, & vero rerum corporearum usu, quæ ex Domini præscripto ad colendum adhibebantur, his sese rebus propter ipsas placere Deo, perq. eas solas sanctificari & expiari credebatur: quasi videlicet oblectare Deum potuisset hircorum sanguis, aut adipis nidor; gratusque per seipsum fuisset illi mactatum exhibere vitulum, quàm excerebratum canem. Eam igitur ob rem, tanquam paruuli, sub elementis mundi huius, à Paulo seruisse dicuntur. non quòd illas rerum corporearum ceremonias exercerent, aut exercere Legis obligatione tenerentur: eundem enim exercebant cultum ij quoque, quos habebat tempus illud spirituales & iustos: qui non paruuli imbecillitate & errore mentis, sed viri erant robore fidei: nec serui per spiritum timoris, sed filij per spiritum adoptionis, in quo clamabant Abba Pater. Cùm igitur & colendi modus, & ad ipsum modum orta ex præcepto Dei obligatio atque necessitas, spiritualibus & carnalibus illius temporis hominibus esset ex æquo communis: hoc discrimen faciebat, quòd hi sub elementis seruirent, cultumque seruilem Domino exhiberent: illi vero sub iisdem elementis non seruirent, sed uterentur ut liberi, veraque & libera pietate, quamvis per res corporeas, Domino deseruirent. Seruiebant autem illi propterea sub elementis mundi huius, quòd & nescirent, quid per ea quæ gerebant significaretur: (Seruus enim nescit quid faciat dominus eius) & eo errore ducti, ut existimarent illas res corporeas per seipsas placere Deo, & sanctificandi vel polluendi vim habere, vilibus & imbecillibus reuera per seipsas rebus, nobiliores

liores animos suos turpiter subijcerent. Sub signo enim seruit (inquit Augustinus) qui operatur aut veneratur aliquam rem significantem, nesciens quid significet. Qui verò aut operatur aut veneratur vtile signum diuinitus institutum, cuius vim significationemque intelligit, non hoc veneratur quod videtur, & transit; sed illud potiùs, quò talia cuncta referenda sunt. Talis autem homo, spiritualis & liber est, etiam tempore seruitutis, quo carnalibus animis nondum oportet signa illa reuelari, quorù iugo edomandi sunt. Tales autè spirituales erant Patriarchæ & Prophetæ, omnesque in populo Israël: per quos nobis Spiritus sanctus scripturarum & auxilia & solatia ministravit. hoc verò tempore posteaquam resurrectione Domini nostri Iesu Christi, manifestissimum indicium nostræ libertatis illuxit, nec eorum quidem signorum quæ iam intelligimus, operatione graui onerati sumus: sed quædam pauca pro multis, eademque factu facillima, & intellectu augustissima, & obseruatione castissima, ipse Dominus, & Apostolica nobis tradidit disciplina: sicut est Baptismi sacramentum, & celebratio corporis & sanguinis Domini: quæ vnusquisque cum percipit, quò referantur imbutus agnoscit: vt ea non carnali seruitute, sed spirituali potiùs libertate veneretur. Ea igitur demù est (vt idem ait) miserabilis animæ seruitus, signa pro rebus accipere, & supra creaturam corpoream, oculum mentis, ad hauriendum æternum lumen, leuare non posse. Quæ tamen (sicut subiungit) seruitus in Iudæo populo longè à ceterarù gentium more distabat. quandoquidem rebus temporalibus ita subiugati erant, vt vnus eis in omnibus commendaretur Deus. Et quamquam signa rerum spiritualium pro ipsis rebus obseruarent, nescientes quò referrentur: id tamen insitum habebant, quòd tali seruitute vni omnium, quem non videbant, placerent

Lib. 3. de doct.
Christiana.

Lib. 3. de doct.
Christ. cap. 5.
& cap. 6. & 9.

Galat. 3.

cerent Deo. Quam custodiam tanquam sub pedagogo parvulorum fuisse scribit Apostolus. Et ideo quitalibus signis pertinaciter inheſerunt, contemnentem ista Dominum, cum iam tempus reuelationis eorum venisset, ferre non potuerunt: atque inde calumnias, quod Sabbatho curaret, moliti sunt principes eorum, populusque signis illis, tanquam rebus adstrictus, non credebat Deum esse, vel à Deo venisse, qui ea, sicut à Iudæis obseruabantur, nollet attendere. Sed qui crediderunt, ex quibus facta est prima Ecclesia Hierosolymitana, satis ostenderunt quanta utilitas fuerit eo modo sub pedagogo custodiri: vt signa, quæ temporaliter imposita erant seruientibus, ad vnius Dei cultum, qui fecit cælum & terram, opinionem obseruantium religarent. Namque illi, quia spiritualibus proximis fuerunt; in ipsis enim temporalibus & carnalibus vocibus atque signis, quamuis, quomodo spiritualiter essent intelligenda, nescirent, quia vnum tamen didicerant venerari æternum Deum, tam capaces extiterunt Spiritus sancti, vt omnia sua venderent, eorumque pretium indigentibus distribuendum ante Apostolorum pedes ponerent, seque totos dedicaret Deo, tanquam templum nouum: cuius terrenæ imaginis, hoc est, templo veteri, seruiebant. Non enim hoc vllas ecclesias Gentium fecisse, scriptum est: quia non tam propè inuenti erant, qui simulachra manufacta deos habebant. His omnibus docet beatus Augustinus, vtilem quidem fuisse illum ipsum carnalis populi cultum, neque Gentilium impiis religionibus fuisse comparandum: sed neque ipsos tamen carnales vti habuisse religionis libertatem, quod in eo colenda quem meritò cæteris omnibus anteponerent, error non careret. Per quem non attendentes ad ea que significabantur, hoc est, ad sacrificium & sanguinem venturi mediatoris, cuius erant vmbrae quædam illa

omnia sacrificia, & vnde omnis omni tempore expectanda fuit sanctificatio; signa ipsa pro rebus amplectebantur, quasi ratione sui, non ratione eius quod significabatur, vim expiandi peccata habuissent. Id quod eis tanquam ridiculum obijcitur per Hieremiã Prophetam his verbis, *Quid est quod dilectus meus* *Cap. xi.* in domo mea fecit scelera multa? nunquid carnes sanctæ auferent à te malitias tuas, in quibus gloriata es? Ut autem ea quæ Deo oblata fuerant, per seipsa sanctificare credebant, sine aliqua mediatoris fide: ita è diverso, quæ fuerant idolis immolata, tanquam in seipsis immunda, polluere contingentes arbitrabantur, animo licet impium cultum auersante. quod non ita esse, qui fide & scientia Christiana imbuti, didicerant: eo ipso verè liberi erant, ab illo videlicet Iudaicæ seruitutis errore liberati. De qua libertate beatus Apostolus in epistola priore ad Corinthios dicit: *Si quis* *I. Cor. 10.* dixerit, Hoc immolatum est idolis; nolite manducare, propter illum qui indicauit, & propter conscientiam, conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim liberras mea iudicatur ab alia, siue, ut quidam legunt, ab aliena, & infideli conscientia? si ego cum gratia participo, quid blasphemor pro eo quod gratias ago? Libertatè hoc loco vocat Apostolus, qua ab errore illo Iudaico & superstitione liberatus, pulchrè intelligebat, non propterea cibum quem Deus creauit, immundum esse, aut polluendi vim habere, quod idolo fuerat immolatus; cum nihil sit idolum: & idcirco licere sibi eo vesci cum actione gratiarum. Verumtamen adiungit eam libertatem non omni loco opere ipso fuisse præferendam, propter offendiculum infirmorum, qui nondum satis instructi facillè iudicassent, hoc est, condemnassent, veram alioqui in religionis causa libertatem, quam vt explorarent, atque exploratam traducerent, & eos qui ea per Christianismum

Cap. 2. ad Galatas.

iam fruebantur, in seruitutem redigerent: quosdam subintroisse falsos fratres, alio in loco beatus Apostolus conquestus est.

CAPVT IIII.

Qua impedimenta libera religionis.

1. Cor. 9. & 10.

Rom. 14.

VNDE intelligimus, libertatem religionis tamen si veram impediri tamen in hac vita interdum, quominus ipsa libertas, ut sic dicam, omnino libera sit, quae se opere manifesto proferre non possit. idque aliquando, quia non expediat eam coram quibuslibet opere demonstrari quod locum peculiariter habuit Apostolorum temporibus inter Iudaeos, propter consuetudinem implendae Legis seruilem atque carnalem, qua adhuc tenebantur. Nam & propterea dicebat Apostolus, omnia licere sibi, quia liber erat: sed non omnia expedire, quia infirmorum offendicula studiosè declinabat. Propterea & illud aiebat, quod supra memorauimus: Ut quid libertas mea iudicatur ab alia conscientia? Et in Epistola item ad Romanos: Ut non blasphemetur bonum nostrum. & Tu fidem habes? penes te ipsum habe, coram Deo. Hoc verò tempore in ijs quae sunt religionis obseruandis, non infirmorum offendicula metuenda sunt; sed malitiosorum contemnendae blasphemiae. Quae enim rebus tam definitis, tam manifestis atque inculcatis, praetexti infirmitas possit? Hic proinde locum illud iam habet: Si nite, caeci sunt, & duces caecorum. Aliàs verò haud raro vis inimica veritati prohibet ne aperire sese libertas liberè possit. habet enim religionis studium, tantisper dum vitae mortalis cursus agitur, obnitentes sibi varias aduersitates, ab impiis hominibus excitaras: quibus nihil est prius, quam ut veram religionem persequantur ac pessudent. Sed Christi beneficio

dabi-